

*Ilinniarnertuunngorniarfinni
kalaallisut allattariarsorluni
soraarummeerneq 2013*

GU
HHX
HTX

Kalaallisut A

Ilitsoqqussaralugu

Ataasinngorneq 13. maaji 2013

Nal. 09.00-15.00

2013-imi upernaakkut
Ilinniarnertuunngorniarfimmi soraarummeerneq

Imarisai

Siulequt.....	3
Misilitsissutit.....	4
Soraarummeerutit.....	5
Censorinut.....	5
Nuna tamakkerlugu angusat	5
Karakterit.....	5
Atuarfiit ataasiakkaat angusaat.....	6
Angusat ataatsimut isigialugit.....	6
Ukiut ingerlanerini angusat.....	6
Allatat agguataarneri.....	7
Censorit oqaatigiumasaat.....	7
Naggasiut.....	8
Ulluinnarni atuartitsinermut innersuussutigeqqusat.....	8

Siulequt

Maajip 13-ani Ilinniarnertuunngorniarfinni kalaallisut allattariarsorluni misilitsinnerni angusat saqqummiunneqalerput.

Censorit censoriusimanagerat pillugu qutsavigerusuppakka; minnerunngitsumillu censoriunertik pillugu kissaateqarfigineqarnertik naapertorlugu nalunaarusiorsimasut qutsavigingaarpakka – taakkualu tunngavigalugit nalunaarusiaq manna saqqummiunneqarpoq.

Nuna tamakkerlugu ilitsoqqussaralugu kalaallisut oqaasillit 316-it soraarummeerput.

Eva Møller Thomassen

Kalaallisut atuartitsinermi siunnersorti

Soraarummeerutit suliassartaat

Inuit ataasiakkaat oqaluttuassartaat ukiuni makkunani ilaatigut isiginnaarutikkut, tusagassiuutitigut atuakkiatigullu sammineqartaqaat. Mappersakkami uani inuit assigiinngitsut sammineqarput, najoqqutatut atorneqartut ilaat, imminnut oqaluttuaripput ilaallu allanit oqaluttuarineqarlutik. Qulequttat ilaat **ataaseq** allaaserissavat.

1. Ujartuineq

Kim Leine ilisaritiguk inooriaaserlu eqqartorneqartoq isumaliutersuutigalugu.

2. Tivasartog

Najoqqutami upperisap kulturitogqallu kattunnerat, inuunermi nikeriarfiit, qilaatersortartut kinaassuseq il.il. oqaluttuarineqarput. Leif Immanuelenip qilaatersortartutut immiut ilisaritinnera misissoruk. Nunarsuarmioqataanermi inuiaat assigiinngitsut immikkuullarissuseqarusunnerat ersertartoq isumaliutersuutigiuk.

3. Nammineq qulequtseruk

Qanga inuunerup ilusilersornissaanut angajoqqaat inuiaqatigiillu aaliangeeqataanerusarput. Oqaluttuortoq apeqqutaalluni ilisarititsineq ajunngitsuusinnaavoq ajortuusinnaallunuunniit. Oqaluttuortup ilisarititsinera nalileruk. Ullutsinni inuiaqatigiinni maleruaqqusat sunniutigisinnaasaat eqqarsaasersuutigikkut.

4. Atugarliuutit uniffiginagit

Eqqaamasalersaarutit kingumut qiviarluni inuunermik nalilersuinertulli ipput, aqqusaakkat inersimasutut nalilersoqqinneqartutullusooq illutik. Inuit ilaat meeraanermi atukkatik oqitsuinnaanngitsut aporffiginagit ingerlaqqittarput. Kaali ilisaritiguk, ilisarititsininni oqaatsit atorneqartut ilaatigut iserfigissavatit. Atukkat oqimaassinnaasut aporffiginagit ingerlaqqittarneq isumaliutersuutigiuk.

Sorraarummeerutit

Ukioq manna soraarummeerutit ataatsimut isigalugit iluarisimaarneqarput. Inunnik oqaluttuarinninneq ataatsimoorutigaat, najoqqutalli assigiinngissutigaat ilai inunnik oqaluttuarinnikkamik ilaallu imminnut oqaluttuaralutik. Kiisalu suliasap aappaa pituutaqarpallaarani qullaassinissamut periarfissiilluarmat. Taamaattoq siunnersuutigineqarpoq assiliartaqarnerunissaat, kiisalu suliaakkiissutit oqaasertaat piumasqaataasullu allanngorarnerusinnaanerit siunneruutigineqarluni.

Censorinut

Karakteriliineq allaaserisamik ataatsimut isiginnilluni karakteriliineruvoq. Genrenik ilisimaarinninneq, tigussaasunit qullaassineq, oqaatsitigut namminiussuseqarsinnaanermik takutitsineq, allaaserisamik aqqissuussineq, sammiviliineq sammisamillu passussineq naleqartinneqassapput.

Nuna tamakkerlugu angusat

Nuna tamakkerlugu kalaallisut ilitsoqqussaralugu atuartitsinermi 316-it soraarummeerput. Angusaq agguaqatigiissillugu tassaalluni **4,7-uvoq**.

Ukiup siuliani angusaq 5,8-uvoq. Taamaalilluni ukioq manna angusat ataatsimut isigalugit appariaateqarsimapput

Karakterit

Karakterit nuna tamakkerlugu imaapput:

Karakterit	Amerlassusaat
12	4
10	34
7	88
4	98
2	59
0	28

-3	5
----	---

Karakterer annerpaaq 12 ilinniarnertuunngorniartunit 316-usunit sisamaannarnit anguneqarsimavoq. Karakterilu 4, ilinniarnertuunngornianit 98-nit angusarineqarsimalluni. 33-it angusinnitsoorput – ilinniarnertuunngortut 10%-ii! Tamanna annertusutut taasariaqarpoq.

Atuarfiit ataasiakkaat angusaat

Aasiaat	Sisimiut	HTX	Nuuk	Qaqortoq	HHX
5,2	5,1	5,0	3,4	5,5	5,9

Nuummi malunnaatilimmik angusat appasipput.

Angusat ataatsimut isigalugit

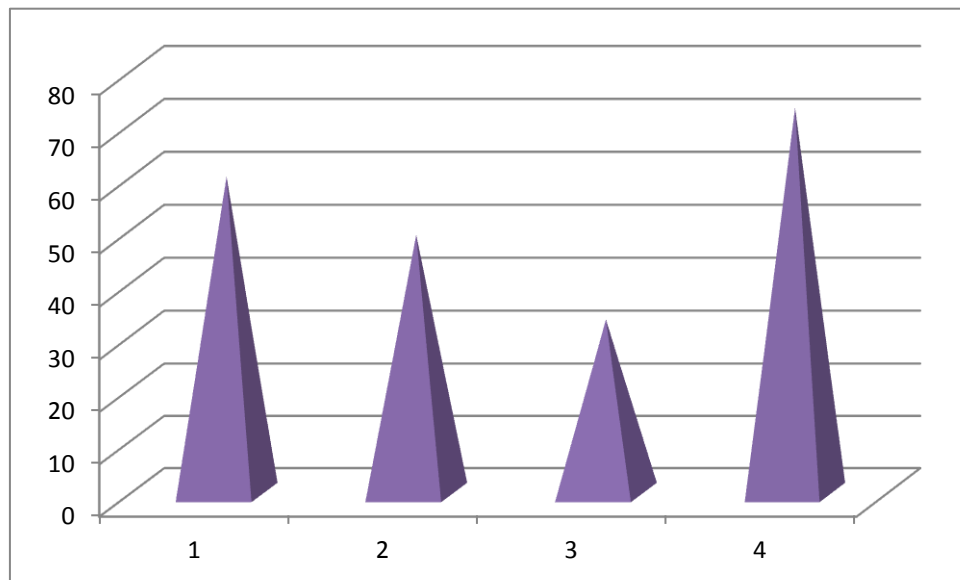
Ataatsimut isigalugu angusat naammaginartutut oqaatigineqarsinnaanngillat, tassami karakteri qeqqaniittoq (4) atuarfiit tamarmik angusat agguaqatigiissinneratigut qaangeqqalaaginnarpaat. Minnerunngitsumillu siorna angusaasimasunut naleqqiullugu ukioq manna angusat appariarsimani naammaginangilaq. Atuartitsissut kalaallisut ilinniartut ilitsoqqussaralugu oqaatsitik atorlugit fageraat ilinniarnertuunngorniartunit ukiuni pingasuni ingerlanneqarsimasoq, taakkulu ukiut pingasut tunuliaqutaraat Meeqqat Atuarfianni ukiuni qulini aamma kalaallisut atuarsimaneq.

Ukiut ingerlanerini angusat

2011	2012	2013
5,0	5,8	4,7

Angusat agguaqatigiissinnerini qaffakkiartuleraluarsinnarluni ukioq manna angusat appariarput.

Allatat agguataarneri

1: Ujarlerneq 2: Tivasarteq 3: Biibiaavaraq 4: Atugarliuutit uniffiginagit

Toqqagassat sisamaasut tamarmik toqqarneqarluarput. Toqqagassarli kingulleq toqqarneqarnerpaasimavoq – immaqa imarisamigut atuartunit tarrarsorfigineqarluarsimagami?

Censorit oqaatigiumasaat

Censoriusut ilai nalilersuinerminni tikkuartorpaat allaaserinnissinnaassutsip pitsaanerusariaqarnera. Allannermi malitassat tunngaviusut ilaat suli ilikkarneqarsimannginneri, - soorlu aqqit nunallu aqqisa aallaqqaataasa angisuujutinnessaat, killiffilersuutunik atuineq oqaaseqatigiinnilu tamani tamatigut oqaluut aneq ilaassasoq, tupassutigineqarpoq tassami atuartitsissut kalaallisut ilinniartut ilitsoqqussaralugu oqaatsitik atorlugit fageraat ilinniarnertuunngorniarni ukiuni pingasuni ingerlanneqarsimasoq, taakkulu ukiut pingasut tunuliaqutaraat Meeqqat Atuarfianni ukiuni qulini aamma kalaallisut atuarsimaneq.

Aammattaaq tikkuakkat ilagaat allaaserisamik aaqqissuussinerlunneq. Amerlavallaarnerarneqarput allaaserisaminnik aallaqqaasiuteqarnerluunniit ajortut.

Oqaatsinik atuineq pitsanngorsagassatuttaaq innersuunneqarpoq. Oqaatsinik allanngorartumik atuisinnaanissaq ilikkagassatut pilersaarummiippoq. Amerlarvallaarpullu oqaatsinik najoqqutaminniittunik ”atoqqiiginnartut”.

Naggasiut

Ukioq manna kalaallisut ilitsoqqussaralugu allattariarsorluni soraarummeernermi agguaqatigiissillugu angusaq tassaavoq 4,7, siornamut 5,8-sumut naleqqiullugu appariarsimasoq. Soraarummeertunit 316-usunit 33-it angusinngitsoorput sisamaannaallu karakterimik anginerpaamik 12-mik karaktereqarput! Soraarummeerutit ataatsimut isigalugit naammagisimaarneqarput.

Ulluinnarni atuartitsinermit innersuussutigeqqusat

- Paasisutissanik ingerlatitseqqinneq pitsaasoq aallaqqaasilluarnermik aallartittarpoq, tassani sammisaq ilisartinneqassaaq, killilerneqarluni, aturtussarlu tiguarluarneqassaaq soqutiginnilersinneqarluni.
- Sammiviliineq, allaaserinninneq aaqqissuussaassaaq imminut ataqatigiissoq, tamatumani atuartup najoqqutani atuarluarsimasariaqarpaa allatanilu tulleriissaalluarlugulu aaqqissuulluassallugu.
- Oqaasiliornerliornerit attaveqatigiinnermut akornusersuisarput, taamaammatt sanngiiffiit eqqumaffigisariaqarput.
- Taaguutit naqqanit pigiliutsivinnissaat ukiumi siullermi sungiusarluaqqunarput.
- Allaaserisaq quppernernerit pingasunit naannerusoq qaqtiguinnaq itisilaasarpoq.
- Erseqqissumik naggasiutilik, aallaqqaasiut naleqqiuguk
- Tulluartaunik taaguutunik atuneq
- Allataq naammassigaanni atuaqqillugu, kukkuniarlugu.